

9. Frá Sigmundi, Ravni og Tróndi

Um várið gjørdi Ravnur skipið út til ferð **eystureftir**. Hann spyr tá dreingirnar, hvussu teir halda seg hava havt tað. Sigmundur svarar: „Væl afturímóti tí, sum vit høvdu tað, tá ið vit vóru hjá Tróndi.“

Ravnur spyr: „Vita tit um avgerðina ímillum Trónd og meg?“

„Víst vita vit um hana,“ segði Sigmundur.

„Eg haldi tað vera best,“ segði Ravnur, „at tit fara, har ið tit vilja. Tað silvurið, sum eg fekk frá Tróndi, skulu tit hava við tykkum, tí ringt man vera at klára seg í fremmandum landi.“

Sigmundur takkaði Ravni og segði, at hann hevði gjørt væl ímóti teimum í hesi støðu, sum teir vóru staddir í.

Nú er tað at siga frá Tróndi, at hann tók undir seg alt land í Føroyum og allar tær ognir, sum brøðurnir Brestir og Beinir høvdu átt, og hann tók dreingin **Øssur Havgrímsson** og fostraði hann. Øssur var tá tíggu ára gamal. Tróndur ráddi nú einsamallur í øllum Føroyum, og eingin helt seg til at siga honum ímóti.

eystureftir:

eystur til Hólmgarðs,
sum er Novgorod í
Russlandi

10. Frá Sigmundi

Tað summarið, tá ið Brestir og Beinir vórðu dripnir, var høvdingaskifti í Noregi, og **Hákun jallur** var komin til valdið.

Nú er at siga frá Sigmundi og Tóri, at teir vóru tveir vetrar í **Víkini**, eftir at Ravnur hevði latið teir leysar. Tá var silvurið uppi, sum Ravnur hevði givið teimum. Sigmundur var tá tólv ára gamal og Tórir fjúrtan. Teir frætta um valdið hjá Hákuni jalli og gera av at fara at vitja hann. Teir hildu, at tað kundi geva teimum frymum, at pápar teirra høvdu kent hann og høvdu verið í tænastu hjá honum.

Teir fara nú úr Víkini norður á **Dovrafjall**. Har koma teir beint áðrenn veturin. Har legst nógvur kavi við djúpum **fonnnum**, og hóast veturin kom á teir, halda teir leiðina fram á fjallinum. Teir villast og liggja úti fleiri samdøgur uttan mat. Tá orkaði Tórir ikki longur, og hann biður Sigmund fara og leita sær oman av fjallinum. Sigmundur segði, at teir skuldu annaðhvørt báðir koma oman av fjallinum ella hvørgin teirra. So stórus var munurin á, hvat hvør teirra orkaði, at Sigmundur leggur Tórir á ryggin. Teir gerast nú báðir deyðamøddir.

Eitt kvøldið finna teir eitt **gil** á fjallinum og ganga oman ígjøgnum tað. Umsíðir kenna teir luktin av royki og koma til ein garð. Teir fara inn hagar og finna eina

Víkin:
Oslofjørðin í Noregi

Dovrafjall:
fjall í Noregi

fonn:
kavi, sum hópar seg saman

gil:
lítil dalur

stovu. Har sótu tvær konur, onnur var tilkomin, og hin var ung genta. Báðar vóru tær vakrar.

Tær heilsaðu dreingjunum blíðliga, drógu klæðini av teimum og fingtu teimum turr klæði í staðin. Tær geva teimum at eta og lova teimum at verða har fyri náttina. Tær reiða eitt gott ból at liggja á og siga, at tær vildu ikki, at bóndin skuldi varnast teir, tá ið hann kom heim, tí hann var nakað illsintur.

Nú vaknar Sigmundur við tað, at ein maður kemur inn. Hann er stórir á vøkstri og klæddur í reindjóra-skin. Á bakinum hevur hann reindýr. Hann lyfti upp nasarnar, var illur á málinum og spurdi, hvør var komin har. Konan segði, at har vóru komnir tveir dreingir illa **tuskaðir** og ógvuliga máttleysir. Teir vóru deyðkomnir.

Hann svarar: „Soleiðis gert tú, at tað frættist, hvar vit eru, tá ið tit **hýsa** fólki í okkara húsi. Tað havi eg so ofta sagt tær.“

„Eg orkaði ikki,“ segði konan, „at so vakrir unglingar skuldu doyggja her uttan fyri hús okkara.“

Bóndin tagdi tá. Tey fingtu sær at eta og fóru síðan til songar.

Um morgunin var bóndin tíðliga uppi og segði við dreingirnar: „Konufólkini vilja, at tit skulu hvíla tykkum her í dag, um tit halda tað vera best.“

Teir søgdu seg fegnir vilja verða har.

tuskaðir:
høvdu stíðst og strevast

hýsa:
geva innivist

11. Sigmundur hjá Úlvi

Húsbóndin var nú burtur frá húsum um dagin og kom heim um kvøldið. Hann var bæði blíður og týður við Sigmund og Tórir. Morgunin eftir kom húsbóndin til dreingirnar og segði:

„Tað var nú soleiðis, at tit komu til hús míni. Eg haldi, at tað er skilabest, at tit verða verandi her í vetur, tí tit eru komnir langt av leið, og eingin bygd er her um leiðir.“ Teir takka húsbóndanum, og teir søgdu seg gjarna vilja vera har.

Húsbóndin segði, at teir skuldu vísa konuni og dóttirini hjálpsemi, og at teir skuldu hjálpa til, tá ið tørvur var á tí.

„Men eg má vera burtur hvønn dag at leita eftir fonggi.“, segði hann.

Nú eru dreingirnir har og hava tað gott. Konufólkini eru góðar við teir, men húsbóndin er burtur frá húsum hvønn dag.

Húsini har vóru góð, sterk og væl gjørd. Húsbóndin nevndist Úlvur, konan æt Ragnhild, og Turið æt dóttir teirra. Hon var stolt og av vakrastu gentum. Sigmundur og Turið dámdu væl hvørt annað, og tey tosaðu ofta saman. Húsbóndin og konan sóu hetta, men blandaðu seg ikki.

Nú líður veturin, og tað verður fyrsti **summarmáladagur**. Tá kemur Úlvur bóndi til Sigmund og segði:

„Nú er tað so, at tit hava verið her hjá mær í vetur.

summarmáladagur:

14. apríl

Hava tit hug at verða verandi her, so er tað í lagi, og so fáa vit at síggja, um tit mennast her. Men eg vil leggja tykkum eina við, at tit mugu ikki fara í tann skógin, sum er norðan fyri garðin.“

Hetta lovaðu teir og søgdu seg gjarna vilja verða verandi.

12. Sigmundur drepur dýrið

Ein tjørn var stutt frá húsunum. Hagar fór bóndin og lærði teir at svimja. Síðan fóru teir at venja seg við at skjóta og at skjóta til máls við boga. Úlvur var bæði stórur og sterkur, og tað sóu dreingirnir, at hann var ein framúr góður ítróttamaður. Sigmundur var skjóttur at taka eftir tí, sum Úlvur lærði teir. Bæði Sigmundur og Tórir gjørdust sera góðir ítróttamenn, men Tórir kom ikki ájavnt við Sigmund.

tjørn:
lítið vatn

Teir vóru nú har hjá Úlvi í trý ár. Tá var Sigmundur fimtan ára gamal og Tórir seytjan. Sigmundur var tá sum ein vaksin maður, og tað var Tórir við; men Sigmundur var tó fremri í øllum, hóast hann var tvey ár yngri.

So var tað eina ferðina um summarið, at Sigmundur sigur við Tórir: „Hvat man fara at henda, um vit fara í henda skógin, sum er her norðan fyri garðin?“

Tórir svarar: „Eg eri ikki forvitin eftir at vita tað.“

„Ikki er tað soleiðis við mær, og har skal eg fara,“ sigur Sigmundur.

„Tí skalt tú ráða fyri,“ sigur Tórir, „men tá akta vit ikki boðini hjá fosturfaðir okkara.“

So fóru teir, og Sigmundur hevði eina øks við sær. Tá ið teir hava verið har eina løtu, hoyra teir eitt hart brak í skóginum, og skjótt síggja teir eina ógvuliga stóra bjørn. Tað var ein skógvarbjørn, úlvgrá á liti. Teir leypa nú aftur á gøtuna, sum teir vóru komnir eftir. Gøtan

var smøl og trong. Tórir loypur undan og Sigmundur aftaná. Bjørnin rennur nú eftir teimum eftir gøtuni, og greinarnar brotna fyri henni.

Sigmundur loypir tá knappliga av gøtuni og inn ímillum trøini og bíðar har, til bjørnin kemur fram við honum. Tá høggur hann mitt ímillum oyruni á dýrinum við báðum hondum, so at øksin søkkur í. Bjørnin dettur framá og er deyð.

Tórir segði tá: „Hetta bragd var ætlað tær og ikki mær. Helst fari eg ongantíð at kunna metast javnt við teg.“

Sigmundur segði: „Nú skulu vit royna, um vit fáa reist bjørnina upp.“

Teir so gera. Teir reisa hana upp og styðja hana við trøum, so hon verður standandi. Teir seta eitt træpetti í kjaftin á henni, so hon sær út, sum hon gapar. So fara teir heim.

Tá ið teir koma heim, er Úlvur í túninum og skuldi júst tá fara at leita eftir teimum. Hann var ikki blíður og spurdi, hvar teir høvdu verið.

Sigmundur svaraði: „Nú er illa vorðið, fosturfaðir. Vit hava gjørt ímóti tínum boðum, og bjørnin hevur elt okkum.“

Úlvur segði: „Tað var væntandi, at so fór at verða. Men nú skal bjørnin ongantíð elta tykkum aftur. Henda bjørnin er so øgilig, at eg havi ikki havt hug at stríðst við hana, men nú skal tað verða.“

Úlvur fer nú inn, tekur eitt spjót og fer á skógin. Sigmundur og Tórir fara við honum. Úlvur sær nú bjørnina, loypur til beinanvegin og renir spjótið í hana.

Bjørnin dettur. Úlvur sær tá, at hon er deyð framman-
undan, og segði:

„Halda tit meg fyri spott? Og hvør tykkara hevur
dripið hana?“

Tórir svarar: „Ikki er hetta mær fyri at takka, fostur-
faðir. Sigmundur hevur dripið dýrið.“

„Hetta er størsta **mann dómsbragd**. Okkurt stórt man
fara at spyrjast burtur úr tær, Sigmundur.“ segði Úlvur.

Nú fara teir heim eftir hetta, og Úlvur hevur enn
størri álit á Sigmundi eftir henda dag.

mann dómsbragd:
roysni

13. Burturferð frændanna frá Úlvi

Nú eru dreingirnir hjá Úlvi, til Sigmundur er átjan ár og Tórir tjúgu. Sigmundur var tá av størstu monnum og framúr góður í øllum brøgdum. Tað er skjótast at siga frá honum, at hann var tann maður, ið hevur gingið **Ólavi Trygvasyni** næst í øllum ítróttum.

Nú er komið hartil, at Sigmundur sigur Úlvi, fosturfaðir sínum, at hann ætlar at fara burtur.

„Tað skal vera, sum tit vilja,“ sigur Úlvur.

Teir høvdu varnast, at hvørt heyst og hvørt vár, meðan teir vóru har, hevði Úlvur verið burtur í sjei samdøgur ella har um. Hann hevði tá mangt heim aftur við sær, lørift, klæði og mangt annað, sum teimum tørvaði at hava.

Síðan letur Úlvur teimum klæði og ger teir út til ferðina. Tað skilst á konufólkunum, at tær harmast, at teir fara, tó serliga Turið. Tey skiljast so. Teir fara av stað, og Úlvur fer við teimum. Hann fylgir teimum á leið um Dovrafjall. Tá setur Úlvur seg niður og sigur, at hann vil hvíla seg. Teir seta seg allir niður.

Tá segði Úlvur: „Nú eri eg forvitin eftir at vita, hvørjar eg havi fostrað, hvør ætt tykkara er, og hvar føðiland tykkara er.“

Teir siga honum frá øllum.

Úlvur varð sera harmur at frætta, hvussu teimum hevði verið fyri.

Tá segði Sigmundur: „Nú vil eg, fosturfaðir, at tú

sigur okkum frá tínum lívi, og hvat tær hevur verið
fyri.“

„So skal nú vera,“ sigur Úlvur.

14. Torkil sigur teimum frá ævisøgu síni

„Her byrji eg søgu mína. Tórálvur æt ein bóndi, ið búði á **Upplundum**. Hann var **mætur** maður. Hann var giftur, og kona hansara æt Íðunn. Tey áttu eina dóttur, sum æt Ragnhild. Hon var av allarvakrastu gentum.

mætur:

at hava vald og eiga ríkidømi

Ein bóndi æt Steingrímur og búði ikki langt frá Tórálvi bónda. Hann var góður bóndi og átti nógv fæ. Tóra æt kona hansara, og tey áttu ein son, sum æt Torkil. Hann var evnaligur, stórur og sterkur.

Torkil hevði tað arbeiðið, at hvørt heyst, tá ið frostið kom, og ísur legðist á vøtnini, tá legðist hann og nakrir vinmenn hansara út í skógin at veiða dýr. Hann var av bestu bogamonnum. Hetta arbeiðið hevði hann, tá ið **turrafrost** legðist, og tí varð hann kallaður **Torkil Turrafrost**.

turrafrost:

frost við ongum avfalli

Einaferð kom Torkil til pápa sín og segði, at hann vildi, at pápin skuldi fara til Tórálv bónda og biðja honum Ragnhild, dóttur Tórálvs bónda, til konu. Pápin helt, at hann ætlaði ikki lítið. Teir fóru tó báðir til Tórálv at biðja um Ragnhild.

Tórálvur var seinur at svara og segði, at hann hevði størri ætlan fyri Ragnhild, og tí kundi Torkil ikki fáa hana til konu. Teir skiljast eftir hetta, og Torkil og pápin fara heim.

15. Frá Torkili og Tórálvi

Stutt eftir hetta frættir Torkil, at Tórálvur bóndi er ikki heima, men burtur í ørindum. Hann fer tá heimanífrá og gongur beina leið til garðin hjá Tórálvi og snúkir seg mitt á nátt fram at songini hjá Ragnhild. Hann tók ta sovandi Ragnhild upp í fangið, bar hana út og flutti hana heim til sín. Pápi hansara var illa við av hesum. Hann segði, at hann tók størri stein, enn hann var mentur at bera. Hann bað Torkil flyta hana heim aftur sum skjótast. Hesum noktaði Torkil fyri.

Steingrímur, pápi hansara, bað hann tá fara frá sær.

Torkil so gjørði, fór av stað við Ragnhild og legðist á skógin. Í ferðini við honum vóru ellivu mans. Teir vóru vinir hansara.

Nú kemur Tórálvur bóndi heim og fær at vita, hvat er hent. Hann savnar beinanvegin menn saman. Hann hevði **stórthundrað** mans. Hann fer til Steingrím bónda og biður hann flýggja sær sonin og lata seg fáa dóttur sína aftur.

Steingrímur segði, at tey vóru ikki har.

Tórálvur og teir kannaðu garðin, men funnu ikki tað, teir vildu. Síðan fóru teir á skógin at leita eftir teimum.

Teir skiltu seg sundur í lið í leitingini. Tríati mans vóru tá í liði Tórálvs.

So er tað ein dagin, at Tórálvur sær tólv menn í skóginum, og eitt konufólk var tann trettanda. Hann heldur seg nú vita, hvør tað er, og teir fara nú hagar.

stórthundrað:
svarar til 120

Nú siga vinnmenn Torkils, at menn ganga ímóti teimum. Teir spyrja, hvat teir skulu gera. Hann svarar: „Ein heyggjur er her stutt frá okkum, og hagar skulu vit allir fara, tí har er gott at verja. Vit skulu taka grót og verja okkum mannliga.“

Síðan fara teir á heyggin og gera seg til reiðar.

Skjótt koma Tórálvur og teir til heyggin og leypa á við vápnum, men Torkil og teir verja seg væl og mannliga.

Samanbresturin teirra millum endaði við, at tólv mans falla hjá Tórálvi og sjeý hjá Torkili, men allir fimm, ið eftir vóru, vóru særdir. Tórálvur bóndi var deyðiliga særður.

Nú flýggja Torkil og vinir hansara í skógin. Har skiljast tey. Ragnhild er eftir, og hon varð flutt heim í bygdina saman við pápa sínum. Tá ið Tórálvur kemur heim, doyri hann av sárum sínum, og tað er **manna søgn**, at Torkil var **banamaður** hansara.

manna søgn:
menn søgdu

Hesi tíðindi frættust nú víða um. Torkil fer heim til pápa sín og er lítið særður. Teir flestu av vinum hansara høvdu verri sár enn hann. Teir verða nú grøddir.

banamaður:
drápsmaður

16. Frásøgn Torkils

Eftir hetta stevna upplendingar til tings, og har verður Torkil Turrafrost gjørdur **útlagin** av tinginum.

Tá ið **feðgarnir** frætta hetta, sigur Steingrímur við Torkil, at hann má fara heimanífrá, meðan teir leita mest eftir honum.

„Tú skalt fara til ta áanna, sum rennur stutt frá bygdini. Har eru djúpar **kluftir** niðan við ánni. Í hesum kluftum er eitt **helli**, og tann loynistaðin kennir einginuttan eg. Hagar skalt tú fara og hava mat við tær.“ segði hann.

Torkil so ger. Hann er í hellinum, meðan mest verður leitað eftir honum, og hann verður ikki funnin. Hann keðir seg illa har, og tá ið ein tíð er umliðin, fer hann úr hellinum og heim á garðin, sum Tórálvur bóndi hevði átt. Hann flutti tá Ragnhild burtur á øðrum sinni og flýggjar á fjøll og skógir við henni.

„Og her búsettist eg,“ segði hann, „sum eg nú havi hús míni standandi. Her havi eg verið síðan við Ragnhild í átjan ár, og tað er aldurin á Turið, dóttur míni. Nú havi eg sagt tykkum lívssøgu mína,“ segði hann.

„Merkisverda haldi eg søgu tína vera, fosturfaðir,“ sigur Sigmundur, „men nú skal eg siga tær, at ikki havi eg lonað tær væl, at tú fostraði okkum. Dóttir tín segði mær, áðrenn vit skiltust, at hon var við barn, og bara eg kann vera pápin. Tí valdi eg at fara, tí eg helt, at tað mundi fara at skapa ósemju okkara millum.“

útlagin:

at vera vístur úr landinum og missa ognir sínar

feðgar:

faðir og sonur

kluft:

riva í fjalli, lítil gjógv

helli:

stór og djúp hola inn í brattlendi

Torkil svarar: „Leingi havi eg vitað, at kærleiki var tykkara millum, og eg vildi ikki forða tykkum.“

Sigmundur segði: „Tað vil eg biðja teg, fosturfaðir mín, at tú giftir ikki burtur Turið, tí hana vil eg eiga. Annars skal eg onga konu hava.“

Torkil svarar: „Ikki man dóttir mín fáa betri mann enn teg. Eitt fari eg tó at biðja teg, Sigmundur, at kemur tú til vald hjá høvdingum, so minnst tú mítt navn og hjálpir mær at fáa frið og semju við bygdarmenn mínar. Nú eri eg so ógvuliga troyttur av at búgva burturi í einsemi.“

Sigmundur lovaði at hjálpa við hesum, um tað á nakran hátt fór at bera honum til.

Nú skiljast teir, og vinmenninir báðir fóru til **Laðir**, har sum Hákun jallur búði. Teir ganga inn fyri jallin og heilsa honum. Hann tók væl ímóti teimum og spurdi, hvørjir teir eru. Sigmundur sigur seg vera son Brestis og legði afturat: „Hann, sum var **sýslumaður** tygara í Føroyum eina tíð, og sum varð dripin har. Tí havi eg, harri, leita til tygara, tí eg vænti mær hjálp av tygum. Eg vil gerast tygara maður og vinur mín somuleiðis.“

Hákun jallur segði seg ikki vera vissan í, hvør maður hann var.

„Men ikki ert tú ólíkur Bresti. Tú mást tó sjálvur vísa mær, hvør dugur er í tær, og ikki fari eg at spara mat til tín.“ segði jallurin.

Hann vísti honum til borðs hjá gestum sínum. **Sveinur Hákunarson** var tá ungur, og hann var í **hirðini** hjá pápa sínum **um ta tíðina**.

Laðir:

Hákun jallur (937-995)
búði á Løðum í Trónd-
heimi

sýslumaður:

umboðsmaður kongs og
krevur inn skatt.

hirðini:

lívverjar og fylgi kongs

um ta tíðina:

er tíðarfest til 984

17. Sigmundur hittir Hákun jall og Svein

Sigmundur kom á tal við **Svein Jálsson**, vísti honum sínar ítróttir, og Sveinur stuttleikaði sær óført av hesum.

Sigmundur bað Svein hjálpa sær at fáa vælvild hjá pápanum.

Sveinur spyr, hvat hann hevði ætlað sær at biðja pápan um.

„Eg vildi helst **í hernað**,“ segði Sigmundur „um pápi tín vil hjálpa mær.“

„Tað er væl hugsað,“ segði Sveinur.

Veturin líður nú fram til jóla.

Um jólini kemur **Eirikur jallur Hákunarson** heim. Sigmundur kemur á tal við hann og kærir sína neyð fyri honum. Eirikur lovar at bera upp mál hansara fyri Hákuni, pápa sínum. Hann sigur, at hann vil hjálpa honum minst líka væl sum pápin.

Eftir jól biður Sigmundur Hákun jall hjálpa sær onkursvegna og lata seg njóta gott av tí, at hann var sonur Brestis, sum hevði verið jalsins tænaumaður.

Hákun jallur svarar: „Víst var tað mær ein dyggur **smeitur**, tá ið Brestir, **hirðmaður** mín, varð dripin. Hann var hin raskasti maður, og lítið eru teir verdir, sum drópu hann, men hvat vilt tú?“

Sigmundur segði seg helst vilja fara **í víking** at vinna sær fæ og virðing ella **bana**.

Jallurin segði, at tað var væl talað og legði afturat:

í hernað:
á ránsferð

smeitur:
sorgarhending

hirðmaður:
lívverji, hoyrir til kongsins fylgi

í víking:
ferð hjá víkingum, sjórán

bani:
deyði

„Tú manst fara at frætta frá mær í vár, tá ið menn gera seg klárar til ferðar.“

Veturin er nú um at vera av, og Sigmundur minnir Hákun jall á hansara lyfti.

Jallurin svarar: „Eitt **langskip** vil eg lata teg fáa og fýrati mans á tí við vápnum. Tað lið man vera vánaligt, tí teir flestu munnu vera lítið fegnir um at fylgja tær, einum fremmandum og óvitandi manni.“

langskip:
slag av herskipi

Sigmundur takkaði jalli og segði Eiriki frá tí, ið pápi hansara hevði latið hann fáa.

Jalssonurin svaraði: „Lítil var gávan frá pápa, men hon man kortini fara at verða tær góð. Eg skal fáa tær eitt annað skip við fjøruti monnum.“

Tað skipið, sum Eirikur fekk honum, var ógvuliga væl útgjørt.

Nú sigur hann Sveini frá, hvat teir báðir **feðgarnir** høvdu latið honum.

feðgarnir:
faðir og sonur, (her)
Hákun og Eirikur

Sveinur svarar: „Mín støða er soleiðis nú, at til ber ikki hjá mær at hjálpa tær eins væl, sum pápi og Eirikur bróðir hava gjørt. Tó skal eg fáa tær eitt triðja skip og fjøruti mans, sum allir eru væl vápnaðir, og teir skulu allir vera tænaðumenn mínir. Eg vænti, at teir fylgja tær best av øllum teimum monnum, sum tú hevur fingið við tær.“

18. Sigmundur berjist við Randver

Sigmundur ger klárt til ferðina, og hann siglir beinanvegin, tá ið hann er til reiðar. Hann siglir til Danmarkar ígjøgnum **Oyrarsund** og heilt inn í **Eystrasalt**. Hann er har um summarið, men fongurin er lítil. Hann hevði ongan hug at herja á við hesum monnunum, har stór mótstøða kundi væntast. Hann letur tí keypmenn fara í friði.

Tá ið liðið er á summarið, siglir hann eystaneftir, til hann kemur til **Elvarsker**. Har hildu mangan nógvir víkingar til. Tá ið teir høvdu lagt seg undir ein hól, gongur Sigmundur upp á skerið at hyggja seg um. Har sær hann, at hinumegin undir hólminum liggja fimm skip. Tað fimta var eitt **drekaskip**. Hann fer tá til menn sínar og sigur teimum, at fimm víkingaskip liggja hinumegin undir skerinum.

„Mær dámar illa at rýma, fyrr enn vit hava roynt okkum ímóti teimum. Vit fáa aldri nakran fong, uttan vit tora at fara í bardaga.“ segði Sigmundur.

Hann ger tí av, at teir skulu fara í hernað.

„Nú skulu vit bera grót á skipini,“ segði Sigmundur, „og gera okkum til reiðar. Vit skulu leggja skip okkara uttarlaga í hesa vágna, sum vit eru komnir í, tí har er vágin smalast. Skip fáa ikki siglt inn við liðini á okkum, tá ið vit leggja okkara trý skip borð um borð. Teir fáa tí ikki herjað á okkum øllumegin frá í senn.“

Hetta gera teir. Um morgunin, tá ið teir hava lagt

Elvasker:

oyggjar út fyri Götaälv í Vestursvøríki

drekaskip:

stórt langskip við útskornum drekahøvdi á stavninum

skipini út í vágsmunnan, rógva víkingar ímóti teimum á fimm skipum. Ein maður stendur har frammi á drekanum, bæði stórur og sterkur at síggja til. Hann spyr beinanvegin, hvør ræður fyri skipinum. Sigmundur segði sítt navn og spyr hin um navnið. Hann segði seg eita Randver og ættaður eystan úr Hólmgarði.

Randver gav teimum tvey í at velja. Annaðhvørt at teir góvu seg yvir, ella at teir royna at verja seg. Sigmundur segði, at teir fóru fyrst at royna vápnini. Randver bað sínar menn herja á við trimum skipum, tí ikki var komandi at við øllum fimm í senn.

Nú leggja teir at og berjast. Sigmundur og hansara menn grýta við gróti, so hinir fáa einki annað gjørt enn at verja seg. Fleiri víkingar falla, og aðrir verða særdir. Síðan taka Sigmundur og teir vápn í hendi. Tá ið Randver sær ósigurin hjá monnum sínum, kallaði hann teir **vesalingar**, tí teir megnaðu ikki so frægt at vinna á monnum, ið valla teljast millum menn. Teir svaraðu aftur, at hann helt teir til bardaga, men sjálvur helt hann seg burtur frá bardaganum. Teir bóðu hann nú leggja framat. Hann leggur nú framat við drekanum og einum øðrum av skipunum, sum menninir vóru hvíldir á. Nú er bardagin nógv harðari enn fyrr.

Sigmundur gekk fremstur á skipi sínum, og hann høggur bæði hart og títt. Tórir gongur eisini væl fram. Teir berjast nú leingi, og ilt er at siga, hvør verður við yvirlutan.

Tá mælti Sigmundur við menn sínar: „Ikki munnu vit vinna fullan sigur á teimum, uttan vit ganga harðari

vesalingar:
neyðarsligar

fram. Nú vil eg, at vit fara upp á drekan, og fylgið tit mær mannliga.“

Nú kemur Sigmundur upp á drekan og drepur ein mann og skjótt ein annan. Teir fylgja honum væl. Nú **støkkur alt undan** teimum. Tá ið Randver sær hetta, loypur hann fram ímóti Sigmundi. Teir mótast og berjast ógvuliga leingi.

støkkur alt undan:
víkja, rýma undan

Tá vísir Sigmundur kynstur síni. Hann kastar svørðið upp í loft og loftar tí aftur við vinstru hond og skjöldin í høgru. Hann høggur til Randver við svørðinum og tekur høgra bein undan honum niðan fyri knæ. Randver fellur tá, og Sigmundur gevur honum **banahøgg**, sum tók høvdið av honum. Tá rópa menn Sigmundar sigursróp, og eftir tað flýggja víkingarnir á trimum skipum.

banahøgg:
deyðahøgg

Sigmundur og teir rudda nú drekan. Teir drepa hvørt mansbarn, ið var á honum.

Nú kanna teir lið sítt, og tríati menn eru falnir av liði Sigmundar. Teir leggja tá stilt, binda sár síni og hvíla har í nakrar nætur.

Nú tekur Sigmundur drekan og annað skip, ið eftir var. Teir taka har nógv fæ, bæði vápn og aðrar virðismiklar lutir. Teir sigla nú til Eirik jall. Hann fagnar Sigmundi væl og býður honum at vera hjá sær. Sigmundur takkaði, men segði, at hann mátti fyrst norður til Hákun jall.

Síðani koma teir til Hákun jall, og hann fagnar Sigmundi og monnum hansara. Sigmundur er hjá jalli um veturin, og hann gerst ógvuliga **gitin** maður.

gitin:
kendur

Á jólum tann veturin gjørdist Sigmundur hirðmaður

hjá Hákuni jalli og Tórir við. Teir vóru nú har og høvdu
tað gott.

19. Sigmundur drepur Bjørn

Ta tíðina ráddi Eirikur kongur Sigursæli fyri Svøríki. Hann var mikil kongur.

Ein vetur vóru tólv norskir keypmenn farnir eystur til Svøríkis. Tá ið teir komu til Svøríkis, høvdu teir keypstevnu við fólkið har. Onkursvegna kom ilt ímillum teir, og ein norðmaður drap ein svenskan mann. Tá ið Eirikur kongur frættir hetta, sendir hann menn at drepa hesar tólv keypmenninar.

Um várið spyr Hákun jallur Sigmund, hvar hann ætlar sær at fara um summarið. Sigmundur svarar, at tí skuldi jallurin sjálvur ráða fyri.

Hákun jallur segði: „Eg vil, at tú skalt fara og minna svenskarar á, at teir drópu tólv av monnum mínum ein vetur nakað síðan, og at hetta ikki er hevnt enn.“

Sigmundur lovaði, at so skuldi vera.

Hákun jallur gav tá Sigmundi eitt úrvalsið av hirð síni. Nú vóru allir fúsir at fylgja Sigmundi. Teir halda nú eystur til Eirik jall. Hann gav Sigmundi góða manning afturat. Sigmundur hevur nú gott tríhundrað mans og fimm væl útgjörd skip. Teir sigla so eystur til Svøríki. Har leggja teir at eystantil í landinum.

Sigmundur sigur tá við menn sínar: „Her skulu vit fara í land.“

Teir ganga nú upp á land, koma í bygdina við tríhundrað monnum, drepa og ræna, síðan brenna teir bygdina av. Fólkið flýggjar undan, tað, ið slapp undan.

Ikki langt haðan, ið teir eltu tey flýggjandi, ráddi ein sýslumaður hjá Eiriki kongi, sum æt Bjørn. Hann savnar stórt lið av monnum, tá ið hann frættir um álopið.

Ein dagin síggja Sigmundur og teir landherin hjá Birni.

Tá spyrja menn Sigmundar, hvat teir skulu gera.

„Enn eru mong góð ráð,“ segði Sigmundur, „og ofta sigra teir ikki, sum eru fleiri, um teir eru **reystir**, sum ganga ímóti teimum. Nú skulu vit býta lið okkara upp í **svínafylking**. Tórir frændi og eg ganga undan, síðan trýggir og fimm, og menn við skjældrum skulu vera ytstir á ørmunum báðumegin. Eg ætli, at vit leypa á **fylking** teirra og vita, um vit koma ígjøgnum soleiðis, tí svenskarar munnu ikki vera so óførir á vølli.“

Hetta gera teir, leypa á svensku fylkingina og koma sær ígjøgnum. Nú gerst stórir bardagi, og nógvir menn falla hjá svenskarum. Sigmundur gongur væl fram. Hann kemur at **merkismanninum** hjá Birni og gevur honum banahøgg. Tá eggjar hann menn sínar til at bróta **skjaldborgina**, sum var um Bjørn. Sigmundur kemur fram at Birni. Sigmundur vinnur hann skjótt og verður banamaður hansara. Víkingar rópa nú sigursróp, og tá flýggja svenskarar.

Sigmundur sigur, at teir skulu ikki elta teir, sum flýggja. Teir taka mikið fæ har og fóru við tí á skipini. Teir sigla nú frá Svøríki eystur til Hólmgarðs og herja har.

Tveir brøður eru nevndir í ríki Svøríkiskongs. Annar æt Vandil og hin Aðil. Teir høvdu aldri minni enn átta skip og tvey drekaskip.

reystir:
sterkir

svínafylking:
herdeild skipað sum ein kili

fylking:
herdeild

merkismaður:
serliga góður

skjaldborg:
ringur av hermonnum,
ið standa tætt saman
við skjældrum sínum

Tá Svøríkiskongur frættir, at álop er gjørt í landi hansara, sendir hann boð til teir báðar og biður teir taka Sigmund og felagar hansara á lívi. Teir játta hesum.

Um heystið sigla Sigmund og teir og koma undir eina oyggj, sum liggur úti fyri Svøríki. Tá sigur Sigmundur við menn sínar:

„Nú eru vit ikki komnir millum vinir, tí at hetta eru svenskarar. Nú skulu vit ansa okkum, og eg skal ganga upp á oynna at hyggja meg um.“

Hann so gjørði og sær, at hinumegin oynna liggja tíggju skip, tvey drekaskip og átta onnur skip. Sigmundur segði nú monnum sínum frá hesum, og at teir skulu vera klárir. Teir skulu bera fæið av skipunum og grót inn í staðin. Hetta gera teir um náttina.

20. Bardagi Sigmundar og Vandils

Tíðliga um morgunin róðu teir at teimum tíggju skipunum. Beinanvegin rópa formenninir til teirra og spyrja, hvørjir ráddu fyri skipunum. Sigmundur nevndi seg, og tá ið teir frættu, hvørjir teir vóru, taka teir upp vápn síni og berjast, og Sigmundur og menn hansara vórðu hart royndir.

Vandil leggur dreka sín at dreka Sigmundar. Har var hart stríð. Tá ið teir hava barst eina tíð, segði Sigmundur við menn sínar:

„Vit fáa ikki sigur, uttan vit ganga nærri. Nú vil eg leypa upp á drekan, og fylgið tit mær mannliga.“

Nú loypur Sigmundur upp á drekan, og ein heilur hópur fylgir honum. Skjótt drap hann ein mann og síðan annan. Liðið **støkkur** nú undan teimum.

Vandil søkir at Sigmundi, og berjast teir ógvuliga leingi. Sigmundur nýtir nú hitt sama bragdið sum fyrr: skiftir um vápn í hondunum og hoggur við vinstru hond til Vandils, so hann tók høgru hond av honum, og svørðið, sum hann hevði barst við, fell niður. Sigmundur ger tá skjótt av og drepur hann. Tá rópa menn Sigmundar sigursróp.

Tá segði Aðil: „Vandil man vera dripin. Nú skulu vit flýggja, og nú verður hvør at hjálpa sær sum frægast.“

Tá flýddu Aðil og teir við fimm skipum. Fýra skip vóru eftir og drekin hitt fimta. Nú drepa Sigmundur og teir hvørt mansbarn, ið eftir var, og taka drekan og hini

støkkur:

hopa undan, víkja

skipini við sær. Teir sigla so til Danmarkar. Teir hvíla seg nú og binda um sár síni. Tá ið teir eru komnir fyrri seg aftur, sigla teir til Eirik jals, og har verða teir væl fagnaðir.

Teir eru har stutta tíð og fara so norður til Tróndheim, har teir finna Hákun jall. Hann fagnar Sigmundi og monnum hansara væl. Hann takkar honum fyrri hetta verk, sum hann hevur útint hetta summarið.

Sigmundur og Tórir eru nú hjá jalli um veturin, og teimum manglar nú ikki fæ.

21. Sigmundur berjist við Harald Jarnheys

Tá ið váraði, spurdi Hákun jallur Sigmund, hvar hann ætlaði sær at fara um summarið. Sigmundur svaraði, at tað skuldi jallurin gera av.

„Nú vil eg, at tú skalt fara vestur um hav í nánd av Orknoyggjum. Har eru vónir at finna Harald Jarnheys. Hann er dømdur útlagin av mær. Hann er mín mesti óvinur, og hann hevur gjørt miklan ófrið í Noregi. Hann er rættiligt **reystmenni**, og hann vil eg, at tú skalt drepa.“

reystmenni:
kappi, hetja

Nú siglir Sigmundur úr Noregi við átta skipum. Tórir stýrir drekanum, ið Vandil hevði átt, og Sigmundur tí hjá Randveri. Har er lítil fongur um summarið. Tá ið langt var liðið á summarið, koma teir við skipum sínum undir **Ongulsoy**. Hon liggur í Onglandshavi. Har síggja teir tíggu skip liggja. Teirra millum eitt stórt drekaskip.

Ongulsoy:
er við Wales og eitur nú
Angelsey

Sigmundur verður skjótt vísur í, at Haraldur Jarnheysur ræður fyri hesum skipunum.

Nú líður náttin, og um morgunin í sólarrenningini taka teir upp vápn síni og berjast allan dagin til út ímóti nátt. Teir skiljast í skýmingini og mæla til bardaga morgunin eftir.

Um morgunin kallar Haraldur á skip Sigmundar og spyr, um hann vildi halda fram at berjast. Sigmundur segði seg ikki ætla annað.

„Tað vil eg nú mæla til,“ segði Haraldur, „sum eg

aldri havi mælt til fyrr, at vit skulu leggja vápnini og gerast felagar.“

Hesum vóru menn á báðum liðum samdir í og søgdu tað vera fyri neyðini, at teir komu til semju, so allir vóru í einum liði, tí tá mundu fáir klára seg ímóti teimum.

Sigmundur segði, at eitt forðaði fyri hesi semju.

„Hvat er tað?“ spyr Haraldur.

Sigmundur svaraði: „Hákun jallur sendi meg eftir høvdi tínum.“

„Ilt hevði eg í væntu frá honum,“ segði Haraldur, „og tit eru ólíkir menn. Tú ert av raskastu monnum, men Hákun er hin versti maður.“

„Hetta eru vit ikki samdir um,“ svaraði Sigmundur.

Manningar teirra royndu at fáa teir at **sættast**, og endin var, at teir samdust. Teir lögdu saman allan **herfong** sín, og teir herja nú víða um restina av summarinum.

Men móti heysti segði Sigmundur, at hann ætlaði sær til Noregs.

Haraldur svarar: „So fara vit at skiljast báðir.“

„Tað fara vit ikki,“ segði Sigmundur, „nú vil eg, at vit báðir fara til Noregs. Tá havi eg tað, sum eg lovaði jallinum, tá ið eg leiði teg á hansara fund.“

„Hví skuldi eg farið á fund hansara?“

„Lat meg ráða í hesum,“ sigur Sigmundur.

„Bæði tí, at tú ert góður maður,“ segði Haraldur, „og tí, at tú kemur tær sjálvum í vanda, skalt tú ráða fyri hesum.“

Síðan sigla teir til jallin. Hann var í **Borgund**. Sigmundur fer uttan Harald inn í Borgund við tólv monnum og vil finna jallin.

sættast:
semjast

herfong:
góðs, sum verður tikið í bardaga

Borgund:
staðarnavn á Sunnmøri við Ålesund

Sigmundur kemur til Hákun jall, meðan hann situr við **drykkjuborð**. Sigmundur gongur beinanvegin inn fyri jallin og heilsar honum væl. Jallurin tók blíðliga ímóti honum og spyr tíðindi. Sigmundur sigur honum frá ferðum sínum, men hann nevnir ikki, at hann hevur funnið Harald. Men tá ið Hákun heldur, at Sigmundur tosar uttanum, spyr hann, um hann hevur funnið Harald.

drykkjuborð:
veitsluborð

„Tað havi eg,“ segði Sigmundur, og hann segði honum frá, hvussu gingist hevði, og at teir vóru sættir.

Jallurin tagnaði tá og rodnaði í andlitinum. Tá ið ein stund leið, mælti hann:

„Ofta hevur tú, Sigmundur, gjørt ørindi betur enn nú.“

„Nú er Haraldur komin í tygara vald, harri, og eg vænti, at tygum taka við **sættum** hansara fyri mína skyld, so hann fær **grið** og innivist í landinum.“

taka við sættum:
semja

„Ikki man so verða,“ segði jallurin, „eg skal lata hann drepa alt fyri eitt.“

grið:
náði, friðskjól

„Eg bjóði mína hond fyri hann, harri,“ segði Sigmundur, „og so mikið fæ, sum tygum sjálvur leggja á.“

„Ongar sættir skal hann fáa frá mær,“ segði jallurin.

Sigmundur svaraði: „Til einkis havi eg tænt tær, tá ið eg ikki skal fáa grið og sættir fyri ein mann. Eg fari nú burtur úr hesum landi, og eg tæni tær ikki longur. Tað vil eg, at tað skal ganga hart á, áðrenn tú fært lívið av Harald.“

Sigmundur loypur upp og gongur út úr stovuni, men jallurin situr eftir og tigur, og eingin torir at biðja fyri Sigmundi.

Tá tekur jallur til orða: „Illur er Sigmundur nú. Skaði er tað fyri mítt ríki, um hann rýmir úr landinum, og ikki man tað vera álvara hansara.“

„Víst man tað vera álvara hansara,“ søgdu menn hansara.

„Farið nú eftir honum,“ segði jallurin, „og vit skulu semjast um hetta, sum hann beyð.“

Nú fara jalsmenn til Sigmund og siga honum hetta. Sigmundur fer aftur til jallin, og nú er jallurin hin fyrri at heilsa. Hann segði, at teir skuldu semjast um tað, sum hann fyrr hevði boðið.

„Eg vil ikki, at tú skalt fara frá mær.“ segði jallurin.

Sigmundur tók tá við grið og semju fyri Harald. Hann fer nú til Harald og sigur honum, at sættin er gjørd. Haraldur segði, at hann vildi illa trúgva honum, men tó fóru teir til jallin og samdust. Haraldur fór eftir tað norður til **Hálogaland**, men Sigmundur var hjá jalli um veturin í miklum kærleika. Tað var Tórir eisini og ein fjøld av monnum við teimum.

Sigmundur heldur menn sínar væl bæði við klæðum og vápnum.

Hálogaland:
landspartur í Norður-
noregi, í dag Nordland
ella Helgeland